

II. PLATÓ I LA PEDAGOGIA TRADICIONAL

II.1. L'ideal i el real:

El que hi ha ens neguiteja i ens mena vers la utopia i la ucronia, on deu ser allò que encara no hi ha.

L'eros o desig del Tot –veritat, justícia o bellesa– caracteritza palesament l'ésser humà per culpa de la indigència i de la desemparança. L'anthropos, necessita Plenitud.

L'home vell ha de morir perquè en reneixi l'home nou.

La conversió i la revolució obren les portes a tot allò nou. Quan allò que és nou és atemporal i etern, il·lumina dogmàticament les peripècies de l'existència i del procés educador.

II.2. El pedagog Plató (428–348 aC):

Exposarem la concepció filosòfica que entén l'ésser humà com a eternitat. Aquesta visió

racional es recolza en la pedagogia que s'anomena tradicional. El pensament de Plató orienta encara molta de l'educació que es practica avui.

Pedagogies que somien, com a ideal, en un ésser humà que és tan modèlic que encara no se n'han descobert les dates històriques, pedagogies platòniques. La idea de l'Home Perfecte, mena la peripècia educadora de millorar més i més els educands. La perfecció de la persona rau a sotmetre la concupiscència– la irracionalitat de les passions– i la irascibilitat– la rauxa– amb el seny.

Educar el coneixement és llevar–lo de la possibilitat i la probabilitat, de la confusió i de la modificació, i introduir–lo en el camp d'allò que és indubtable, i etern, per exemple no puc garantir que la Montserrat és bella si no tinc ben ferma la Idea, immutable, de Bellesa.

Les parts de l'ésser humà
Virtuts o excel·lències Parts de la societat Parts de la psyché
1– saviesa o seny 1– Els governants o 1– La racionalitat filòsofs. (es troba al cap)
2– fortalesa o 2– Els guerrers. 2– La fogositat valentia militar. (es troba al pit)
3– moderació, temperança 3– Camperols, artesans 3– L'irracional, o sentit de la proporció . i negociants. (es troba a l'abdomen)

La justícia fa que cada part de la societat –polis– i de l'ànima– psyché– amb la virtut adient, ocupi el seu lloc.

Educar el caràcter de l'educand vol dir fer que aquest esdevingui just; és a dir, aconseguir que els seus impulsos emotius i passionals romanguin sotmesos a la raó.

Un text per entendre les teories pedagògiques tradicionals:

En els límits últims del món intel·ligible, s'hi troba la Idea del Bé, que es percep amb treballs; però tan bon punt s'ha percebut, se n'ha de treure la conseqüència que ella és la causa primera de tot allò de bell i de bo que hi ha a l'univers

FFilo

Plató proposa el model d'un Estat, inspirat en la idea de justícia eterna. No és l'Estat millor, sinó l'Estat ideal i paradigmàtic. L'educació s'orientarà a base d'aquest prototip exemplar, perfecte i immutable.

II.3. Agustí de tagaste

Sant Agustí descobreix la interioritat individual i la introspecció. Els conceptes de temps, de memòria, de desig i de culpabilitat es modifiquen en relacionar-los amb la idea de subjectivitat. Reforça el concepte bíblic de temps, que discorre en línia recta des d'un origen cap a un terme que el curulla.

Novetats de 1. La subjectivitat i la introspecció

Sant Agustí 2. El sentit o significat de la història

L'ésser humà és recerca de la veritat, Cogito ergo sum. Com diu Plató, la veritat no té mutació. Les veritats que habiten en l'ànima humana són ressò d'una Veritat suprema i immutable. La Veritat és en l'home però el transcendeix. Els educands es deixen seduir per l'únic Mestre, que és Crist ; Ell és la Veritat Eterna: platonisme, educació tradicional

Ramon Llull (1235–1315), diu que només hi ha una Veritat i la presideixen tant la fe com la raó. A partir de les veritats que tothom admet es poden aconseguir els continguts del coneixement, siguin quins siguin. Així doncs, entre Aristòtil i Plató. Les coses s'assemblen a les realitats divines. Educar és dirigir cap a les coses eternes.

II.4. La fenomenologia:

Husserl (1895–1938) fa costat a la pedagogia tradicional. Va estudiar les condicions que fan possible el saber

Descartes (1596–1650) arriba al concepte de *consciència pensant*, existeixo com una persona pensant.

Kant (1724–1804) va acceptar de l'empirisme de Hume que no es pot assolir coneixement sense experiència sensitiva, però va negar que tot coneixement vingui dels sentits. Va escriure:

No hi ha dubte que el nostre coneixement comença amb l'experiència... Ara bé,

encara que tot el nostre coneixement comença *amb* l'experiència, no cal deduir que tot

el coneixement se'n derivi.

Les nostre experiències són sempre concretes i contingents; en canvi les matemàtiques i la física obtenen coneixements universals i necessaris. Aquest no es poden derivar de les experiències. El coneixement, doncs, es fa, a més a més, amb elements que permeten d'assumir l'experiència: són els *a priori*.

Brentano li va proporcionar la característica més important. La consciència és ineluctablement consciència d'alguna cosa. Diu Husserl que no hi ha consciència si no hi ha el món. Allò que l'acte de consciència coneix és una vivència objectiva de la consciència i una manera de ser d'aquesta.

II.5: L'educació tradicional:

Aristòtil: l'educació tradicional ocupa l'espai educatiu– la pràctica– i l'espai pedagògic– la doctrina.

1. L'important no és l'educand sinó el paradigma etern d'Esser Humà.

Característiques 2. La Història de l'Educació camina cap a la plenitud antropològica.

de l'educació 3. Cal que engresqui més la transcendència que la immanència històrica.

Tradicional 4. L'educand no decideix la seva educació.

5. Els programes educadors són sistemàtics i s'organitzen, no per esguard

del nen sinó per esguard d'allò que és Etern.

A l'educació li pertoca la tasca de desenvolupar les capacitats de l'educand a fi que assoleixin la perfecció del paradigma. Aquesta educació comença en els sentits, cal abastar o les *Idees Incorruptibles o les Formes* que defineixen les coses. Es rebutja el subjectivisme perquè hom pot ascendir vers allò que val sempre més– *valors*. No s'hi val el relativisme ni ontològic ni axiològic.

La racionalitat permet d'enlairar–se des del polifacètic món fins al món unificador de la Veritat, de la Bondat i de la Formosor eternes. L'educació ha de ser idèntica per a tots els infants i cal preferir l'ordre, mirall de la racionalitat, que no pas el desordre, que prové de les tendències instintives.

III. MARX I LA PEDAGOGIA MARXISTA.

III.1. Karl Marx (1818–1883):

El pensament de Marx prové de Hegel a través de Feuerbach i agrosolat amb el contacte amb socialistes, amb anarquistes i amb la realitat social.

Hegel explicava la història sòcio–econòmica a través de la història de les idees, i Marx feia el contrari: explicava la llarga història de les idees de la humanitat a través de la història de la producció social i econòmica.

Feuerbach afirma que les grans idees– com la de Déu– les ha inventades l'ésser humà. Marx continua l'anàlisi i es pregunta per què ha calgut que l'home produís la idea de Déu; i hi respon dient que ho ha fet perquè era desgraciat a causa de la forma social de produir béns, base de l'explotació.

Manifest comunista: resum del *materialisme històric*. Els llibres d'Engels accentuen més que els de Marx la dialèctica de la naturalesa o el progrés que n'esdevé mitjançant

Contradiccions.

La dialèctica anomenada objectiva domina tota la naturalesa, i el que s'anomena dialèctica subjectiva no és res més que el reflex del moviment, a través de les contradiccions, que es manifesta en tota la naturalesa.

Donem peu a poder parlar de dos Marx:

- Marx jove : període idealista en què estudia l'*alienació* antropològica.
- Marx en crisi, 1845.

- Marx madur: període científic en què es proposa el *materialisme històric*.

El pensament de Marx prové del de Hegel. Tanmateix, el seu marxisme. A més de dialèctic és materialista. La dialèctica de Marx no és idealista com ho va ser la hegeliana. Cal considerar les idees com a reflexos dels esdeveniments socials i no considerar aquests com a reflexos de la Idea Absoluta, deu de totes les altres idees. Així, el *capital* és una relació de producció; l'Estat és la condensació de relacions econòmiques, i l'home és les seves relacions socials. El coneixement no és res més que la reproducció, a nivell del pensament, de la pràctica històrica.

III.2. L'alienació:

Marx va elaborar una antropologia nova que influenciant en les pedagogies s'anomenen marxistes, per a Hegel, *l'alienació* és deixar de ser allò que s'és i esdevenir una altra cosa que permeti de progressar *l'alienació* resulta indispensable per a l'autorealització del *Tot o Esperit o Raó o Consciència*.

Per a Marx, *l'alienació*, o deixar de ser un mateix, és sempre quelcom negatiu perquè l'alienat no és l'Absolut, sinó el conjunt d'homes reals que viuen en una història social ben concreta.

El treball és extern al treballador... Per tant, el treballador no s'afirma a si mateix en treballar, sinó que es nega; no s'hi troba bé, sinó a desgrat... Així, el treballador no es troba seu fins que surt del treball, perquè en el món laboral és un alienat

religiosa: hom es perd a si mateix en bé de *Déu*.

derivades *filosòfica*: hom perd l'acció en bé del *pensar*.

Política: hom perd la llibertat en bé de *l'Estat*.

Alienacions

fonamental *laboral*: hom perd el fruit del treball en bé del

capital.

L'ésser humà és desgraciat i cerca la felicitat com a compensació.

Home vell Història Home nou

H= H Revolució + treball H = H

Home alienat Salvació de l'home Home idèntic a si mateix

Paral·lelisme entre l'antropologia judeocristiana i la marxista:

1 2 3 4

Bíblia

1 2 3 4

Escrits

de Marx

En la societat Comunista, que ha d'esdevenir, tot serà comú, se n'haurà esborrat qualsevol forma d'alienació.

III.3. Materialisme històric:

La teoria de *materialisme històric* és un brot del *materialisme dialèctic*. La dialèctica, progrés de la realitat mitjançant contradiccions.

El terme *materialisme* prové de *matèria*, que fa referència a la realitat que pot copsar l'experiència sensible. Quan parla de *materialisme històric*, Marx entén, òbviament que matèria és a la societat producció social.

El materialisme de Marx vol ser real i no metafísic– més enllà de qualsevol experiència. Hegel encunyà el concepte de la *dialèctica* com a contradicció entre elements, la qual fa progressar la *Racionalitat de Tot*.

Marx accepta la dialèctica hegeliana, però no l'entén com a oposició entre conceptes, sinó com a lluita entre realitats econòmiques. Hegel diu que la Història és l'autorealització de la Idea; Marx diu que les idees són un producte del procés històric.

Superestructura de la societat

(producció espiritual)

Infraestructura o base de la societat

(producció material)

La forma de producció de la vida material condiona el procés polític i espiritual de la vida. La consciència dels homes no en determina l'ésser; sinó al contrari, l'ésser social determina la consciència dels homes

III.4. Els marxistes:

Cal que el partit comunista dirigeixi les organitzacions proletàries i l'aparell de l'Estat. L'educació ha de ser estatal. *L'Estat i la revolució:*

Substituir l'Estat burgès per l'Estat proletari és impossible sense una revolució violenta. En canvi, suprimir l'Estat proletari, és a dir, suprimir tot Estat, només és possible mitjançant un procés d'extinció

Gramsci proposa una democràcia que s'ha sotmetre a l'hegemonia de la classe obrera.

Mao Zedong entén la revolució comunista com a un procés ininterromput que transformarà la visió cultural que l'home té del món i generarà una civilització nova.

l'educació ha de servir el proletariat i ha de combinar-se amb el treball productiu. La nostra política educativa ha de permetre d'aconseguir una formació moral, intel·lectual i física a fi que els receptors esdevinguin treballadors cultes amb consciència socialista.

Bloch considera l'home com a ésser utòpic, mogut per l'esperança, com a motor històric subjectiu.

Habermas és diferència les veritats *d'interès tècnic* de les veritats *d'interès pràctic*; les primeres consideren que la veritat és adequació amb la realitat ,lleis empíric – naturals. *L'interès pràctic* proporciona sentit i finalitat a la *praxi* humana.

III.5. Pedagogos marxistes:

Sobre què reposa la família burgesa d'avui dia? ; sobre el capital, sobre el guany individual...

Nosaltres substituïm l'educació de la família, per l'educació que porta a terme la societat...

La vostra educació burgesa, ¿no la determina la societat, les condicions socials en què eduqueu els fills...?

Els comunistes no s'inventen pas la ingerència de la societat en l'educació... només li lleven la influència de la classe dominant .

L'educació ha de ser pública i gratuïta per a tots els nens. Cal rebutjar que treballin a la fàbrica com fan avui. S'ha de combinar l'educació amb la producció material

Treball manual i treball intel·lectual, combinar el treball productiu amb l'ensenyament , des de molt joves.

L'escola s'ha d'edificar dintre del món de la producció social.

Makarenko:

Estic ben convençut que aquí, a la colònia, tenim l'autèntica pedagogia soviètica i, més encara, que a casa fem educació comunista.

Fa referència a la Colònia Gorki. El treball manual, l'artesà i el treball al camp eren la base d'aquella educació.

L'individu només val si fa triomfar la col·lectivitat, la qual triomfa quan és comunista— i, en tot cas, soviètica.

Les exigències col·lectives eduquen especialment els qui en participen. La personalitat hi ocupa un nou lloc formativa: no és objecte d'influència educacional, sinó que n'és portadora, subjecte. Tanmateix, l'educand esdevé subjecte només quan expressa els interessos de tota la col·lectivitat .

la nostra educació ha de ser comunista i cada persona que eduquem ha de ser útil a la causa de la classe obrera .

El taller i el medi fabril són importants, que l'escola, com fins llavors s'havia entès, desapareix. L'escola és producte de la societat burgesa.

1. Combinar l'educació amb la producció material.

Principis pedagògics 2. Proporcionar una informació polivalent a través del treball.

De Blonskij

3. Donar importància no solament al taller i a la fàbrica, sinó també a la Comuna.

Sutxodolski:

L'educació a través de la ciència, l'educació a través de l'art, l'educació a través de l'empresa laboral, i a través de la tècnica, l'educació a través de la societat... té tendència, en l'acció educadora, a integrar tota la personalitat de l'alumne...

L'educació no és solament un factor del món contemporani, sinó també un factor que activa el progrés humà.

III.6. Educacions marxistes:

En principi, on mana el Partit Comunista haurien de practicar una educació marxista; però no resulta tan obvi.

Marx va entendre la nova societat com una societat en què el món de la producció és l'espai social més adient per instal·lar-hi una escola. La vella estructura capitalista esdevindrà nova, mitjançant el treball que ben aviat realitzen els nens junt als adults. No cal separar ensenyament i producció, petits i grans, teoria i pràctica.

El marxisme proposa una relació entre *béns culturals i força de treball*.

Sistemes educatius: proporcionen ciències i tècniques que milloren la força de treball .

1. *El Treball* és un valor comú al socialisme i al liberalisme.

2. Els mestres són *una força de treball* que no introdueix plus- vàlua.

3. La força de treball produeix, és cert, béns culturals, però també rep d'ells possibilitats noves.

Mao: no n'hi havia prou de canviar la infraestructura de la societat– suprimir la propietat privada dels béns de producció, per exemple– a fi que automàticament se'n modifiqués la superestructura, o les maneres de pensar i d'organitzar–se, treballà directament per modificar la superestructura, les idees.

A la Xina revolució de les idees– Revolució cultural.

A tots els centres docents, s'hi ha d'aplicar la política que formulà Mao Zedong, d'acord amb la qual l'educació s'ha de combinar amb el treball productiu... a fi d'aconseguir una consciència socialista.

Els obrers, els camperols i els soldats reeduquin els universitaris a fi que modifiquin del tot el seu estat mental.

Només compten amb un criteri: veure si el jove en qüestió s'ajunta amb les masses obreres i camperoles... Si no ho fa, és un contrarevolucionari.

Un sabre – poder.

1. Coneixement dels mecanismes del poder.

Monopoli

estatal 2. Dilucidació de la doctrina.

de:

.3. Transmissió del saber (escola, diaris, ràdio, tv)

Una ignorància dèbil.

La dimensió marxista de l'educació cubana, comença als anys seixanta a les zones rurals i s'anomena *Escoles del camp*.

L'educació general politècnica i laboral és l'eix dels radis educatius de Cuba.

L'educació ha de ser *revolucionària* i *associada al treball*; l'important és la societat no l'individu.

Com a factor que contribueix a una transformació global, l'educació ha de continuar tenint caràcter *insurreccional*... ha de ser una educació política... ha de ser una educació, associada, cada vegada més, al treball.

Virtut de la justícia, de DIKE, allò just

Plató Sant Agustí

(428–348aC) (354–430dC)

Filosofies contemporànies:

Mercier Croce Newman Bolzano

Maritain Renouvier Blondel Brentano

Sertillanges Bradley Ravaisson Hursel

Gilson Hartmann

Zubiri Scheler

espiritualisme

neoescolàstica

neoidealisme

Fenomenologia

Pedagogies tradicionals:

Ramon Llull Juan Bosco

Spalding Ruiz Amado

Gentile Manjón

J. Lombardo Radice García Hoz

Alain (Chartier) González Álvarez

Fenomenologia (Husserl)= *ego cogito*(Descartes)+ *a priori* (Kant)

Un jo singular condicions que fan

o consciència possible l'experiència

Paradís

inicial

Pecat

original

Història de la Salvació

Messies: Jesucrist

Parusia o

Paradís definitiu

Comunisme

primigeni

Propietat

privada

Revolució + Treball

Messies: Proletariat

Societat

Comunista

escatològica

Ideologies: filosofies, morals, drets...

Institucions: Estat, família....

Relacions de producció :d'exploació,
d'igualtat... divisió del treball.

Forces de producció: instruments,

tècniques...

Pedagogia

de

Marx

Teoria i pràctica

(junes)

Ensenyament i producció

(junts)

Nens i adults

(junts)

Béns culturals

Força de

treball

L'Educador Estat i Mestre

En idees (e. g . Mao)

Poble: plebs, *in – fans*